

Det offentlige Uld-Oplag og Uld-Vaskerie i Paris.

De Fremmskridt, som i de sidste Decennier ere gjorte i Klædefabrikationen og den Fuldkommenhed det dertil brugte Maskinerie har opnaaet, og hvorved de finere Klædesorter have erholdt en hidtil ukjendt Grad af Fuldkommenhed, saaledes at vi i disse Dage have seet i Aviserne, at Klæde er i England betalt med 7 Pd St. eller 28 Specier en Alen, have udstrakt Eogningen efter de finere Uldsorter og givet dem et høiere Værd. Fordeierne have derved erholdt en større Opmuntring til at tillægge af de ædleste Faareffolke, og disse findes nu talrige paa flere Steder i Tydskland, Schweiz, Italien og Frankrige: endog ved det Sorte Havs Bredder vandre nu Faar, som maaste give den ypperste Uld, og nedstamme fra eller udgjor en Deel af Genferborgeren, Victets, berømte Hjarde. Denne, den forædlede Faareavl's store Udbredelse og Vigtighed har i flere Lande gjort den til Gjenstand for Landbrugernes Undlingsyskel, og ladet Selskaber opstaae til Faareavlens endnu større Forædling.

Ikkeandt disse Lande spiller Frankrige heri en stor Rolle. Ved Napoleons Krige i Spanien fik de spanske Faar en større Udbredelse i Frankrige, da store Flokke af de ædleste Stammer brage

tes did og udbredte sig i de forskjellige Departementer saavel paa Regjeringens, som paa Privates Eiendomme. — Den Priis Ulden var i, siød imidlertid ikke for Landmanden i Almindelighed i Forhold til dens virkelige Værd, da Fabrikanten vel betalte den, men den ikke kom Producenten tilgode. I Lande nemlig, hvor der avles megen Uld, hvor ingen Uldmarked findes, og hvor meget Klæde tilvirkes, s. Ex. i Frankrige, er opstaaet en Mellemmand mellem Uldproducenten og Uldmanufacturisten, Uldhandleren, der affjober hiin Ulden, sorterer og vasker den, og sælger den igjen til denne. Denne Mellemhandler beregnede sig fra 20 til 100 pCt. Fordeel og denne store Fordeel var det, som nedtrykkede den Priis Landmanden erholdt for sin Uld. Da nu saa mange og tillige indsigtsfulde og formuende Mænd vare blevne Giere af store, forædlede eller reent-spanske Gaare-Hjorde, begyndte de at tænke over Uldhandelen, undersøge dens Tilstand og efterforske Marsfagerne til dens Møbler. Det blev dem derved indlysende, at et Middel maatte findes til at skaffe Uldhandleren en Concurrence, som tvang ham til at nedsætte sin Fordeel, skjøndt det paa den anden Side tillige maatte erkjendes, at det var af største Vigtighed for Uldproducenterne og Manufacturisterne, at der var en tredie Person, som vilde paatage sig at samle Uldforraad, sortere og vaske den, hvilke sidste Dele Landmanden kun

fielden selv kan gjøre, og Manufacturisten ikke altid forstaaer eller vil gjøre

Dette blev Oprindelsen til det i Paris værende offentlige Uldovslag og Uldvæstere (L'Établissement du dépôt des laines et lavoir public.

I 1814 satte nemlig Præsekten over Seine Departementet, Grev Chabrol, den 1de i Forening med flere formuende Mand at bringe tilveie i Paris et Sted, hvor Landmanden, Uldhandleren eller Fabrikanten kunde fra Frankrigs forskjellige Departementer fremsende sin Uld til Salg eller lade den sortere og væste. Denne Anstalt, der staaer umiddelbart under Seine Præsecten, er blevet et offentligt Institut, og har efter flere Forandringer opnaaet den Grad af Fuldkommenhed, det nu har, og hvorved det virker til saamegen Gavn for Frankrigs Uldproduction, Uldhandel og Uldfabrikation.

Depoet er beliggende ved Seinen, og i Nærheden af den Botaniske Have; det forestaaes af en Directeur med en Bogholder og Kassierer. Til Depoet indsendes Uld saavel fransk, som fremmed, saavel til Salg, som til Sortering, Væstning og Salg tillige, eller til hvilken af Delene Eiereren forlanger. Ved Uldens Ankomst erholder den sin egen Conto; derved anmærkes Dagen den ankom, Eierens Navn, Ballernes Antal, Art og Vægt. Heraf meddeles Eiereren en Afkrift, og hvad Be-

stemmelse han end har forordnet med Ulden, kan han fordrø den udleveret, naar han vil.

Skal Ulden sorteres og vaskes, bliver den først lagt paa et Hordeslag eller et stort Bord, hvis Plade bestaaer af flækkede Grene. Her sorteres en Pels almindeligen i fem til sex Dele; af et stort Partie Uld gjøres derimod ofte, efter Uldens Bestaaffenhed, fiorten til sexten Dele. Er Sorteringen (le triage) færdig, begynder Vaskningen. I Seinen ligger til det Viemed en stor Pram med Dæk, hvorpaa staaer flere indmurede Kjedler; ved Siden af disse ere store Kar. Midt i Prammen er et Slags Kabyt for Ovspluemanden. Langs med Siderne af Prammen og ved Vandgangen er en Flaade, hvori sidder endeel Tønder, og i enhver af disse staaer en Arbejder, som fylder den vaskede Uld. Hver Skyller har en Vidiekuro foran sig, i Seinen, og befæstet ved Flaaden. — Første Gang Uldvaskningen begynder, fyldes Kjedlerne med Urin, som koges; er dette steet, hældes Urinen i Karrene ved Kjedlerne, og Ulden, som kastes deri, vaskes nu i den varme Urin, ved at omrøres med Skofke. Denne Vaskning varer kortere eller længere Tid efter Uldens forskjellige Bestaaffenhed. Naar Urinvaskningen er færdig, sættes en Kuro over Kjedlerne, og Ulden kastes op i den, for at Urinen kan afdroppe og nedskyde i Kjedlerne; thi det er kun første Gang at frisk Urin bruges; siden opvarmes den engang brugte, med Und-

tagelse af den Tilfætning, som Fordampningen og Spildingen gjør nødvendig.

Den afdryppede Uld bringes nu til Skyllerne, som staae i de ovenomtalte Tønder i Flaaden og disse kaste den i Kurven, de have for sig, og skylle den i Seinen.

Er Ulden reen nok, danne Skyllerne Bunder af den, som de lægge paa Flaaden, hvorfra tvende Karle tage dem, for i en Kurb at bære dem til Torrestedet, der om Sommeren er den frie Mark, om Vinteren en Torrestue, hvori der ere mange Hylde af flækkede Grene, den ene over den anden; kunstig Varme bruges ikke. Naar Ulden er tørret, bringes den til Fruentimmere, som nsie eftersee den, og afplukke det, der kan være undgaaet Sorterernes Opmærksomhed. Den Uld, som sidder ved Halsen, er sædvanligen meest blandet med fremmede Dele, hvilket kommer af Goderet. For at stille disse fra Ulden, kastes den i en Vulf, paa hvis Axel sidder lange Trækjæppe. Paa denne Maade renses Ulden fuldkommen og nu er den færdig for Handelen.

Bed Depoet modtages og Kaare og Lamme-Skind med Uld paa, for at denne kan blive aftaget. Til dette Diemed blandes Kalk og Træasse sammen, og dermed belægges Kjod siden. Skindet slaæes derpaa sammen, og bliver saaledes henliggende nogle Timer, sædvanligen i fire; herved bliver Ulden saa løs, at den letteligen lader sig

afplukke med Haanden, hvilket skeer efterat Skindet er lagt over en skraa Bænk, liig Garvernes Skræbebænk.

Omfostringerne med disse forskjellige Behandlinger beløbe sig omtrent til 6 pCt. Vil Uldens Eier have, at Depoet tillige skal sælge den, skeer og dette, mod at ham derfor beregnes 1 pCt. for den Uld, som er sorteret og vasket i Depoet, eller sælges, som den kommer fra Klipningen; men 2 pCt. for alt det, som allerede er vasket og som ikkun sendes til Oplag.

I Depoet har Regjeringen ladet nedlægge Prover af de forskjellige Slags spansk Uld, for at Kjøberne kunde sammenligne Uldsorterne med disse; af den Uld, som sendes det til Forhandling, tages ogsaa Prover, naar det vides fra hvilke Hjørde den kommer, thi ved saaledes at samle Uldprøver i en Række naar kan Publicum faae Leilighed til, stedse at have en Oversigt af Uldproductionens Tilstand i Frankrige, og iagttage, hvorvidt en eller anden Hjord er i fremskridende Forædling, Stillestaaen eller Afstagende.

Foruden at Depoet besorger Ulden sorteret, vasket og forhandlet, betragtes det tillige, som et Middelpunkt, hvorom alt, hvad der angaaer Faareavlens, dreier sig. Hvo som onsker det, underrettes hver Maaned af Directeuren om Uldpriserne, om hvad der betales, for de forskjellige Slags

Kaar, han meddeler enhver Raad om Hjordenes Pleie og Behandling m. m.

Dette Institut har allerede stiftet overmaade megen Nytte og dets Nytte stiger dagligen. Det har bidraget til at Uldproducenterne finde det mere lønnende at lægge Vind paa deres Hjordes Forædling, hvorved denne allerede vigtige Gjenstand, bliver saa meget vigtigere; den har givet Fabrikanten Leilighed til, til alle Tider at forsyne sig i smaa og store Partier, med hvad Slags Uld han behøver. I Lande, som mangle en saadan Indretning, maa en Fabrikant vente, ved at kjøbe et Parti Uld, deri at finde den af forskjellig Bestaafenhed, hvoraf meget, ofte ikke er tjenlig til hans Fabrikation, og hvorved igjen de tilvirkede Toier blive kostbarere og mindre gode, end de i modsat Tilfælde vilde have blevet. — Ved det at Arbejderne, som ere i Depoet, have i flere Aar ene selskabet sig med de heri forekommende Forretninger, have de derved erhvervet sig saadan Færdighed, at de fleste store Uldhandlere i Frankrige nu sende deres Uld hertil, alene for at sorteres og vaskes, da de selv ikke kunde gjøre det saa fuldkomment og tilige saa billigt. Naarligen er derfor og det Quantum Uld, som bringes til Depoet, tiltaget, og det beløber sig nu til flere Millioner Frankers Værdie. Da Depoet er herved blevet Hovedoplagstedet for Uld i Frankrige, søge Uldkjøberne alle-

tider hertil, og derved blive Udsælgerne saameget sikkrere og hurtigere af med deres Uld. Det at Depoet staaer under Regjeringens Garantie, giver Udsælgerne Sikkerhed for hvad de betroe det, og at Uldens Behandling skeer omhyggeligen, og Salget redeligt, derfor er dets Tilværelse Borgen; thi, i hvilken som helst af Delene der skee en Forsømmelse, kom det i Miscredit, Ulden sendtes det ikke mere, og det Hele ophørte derved af sig selv.

Naar vi betragte, hvormange Strækninger i Danmark, der ere fortrinligen stikkede til Faareavl, og naar vi tillige see, hvor lidet indbringende denne Gjenstand er for de fleste Landmænd, istedetfor at den kunde, som i nogle andre Lande være deres vigtigste Indtægtskilde, endog i Tidspunkter, som ere mindre ugunstige for Kornproductionen, end de nuværende, maa man med Ret forundres. Ved at undersøge Marsagerne hertil, findes, iblandt andre, den, at Landmanden ikke veed at fortære og vaske sin Uld, og, om han og vidste det, vilde det, med Hensyn til det lidet Quantum han i Almindelighed kan have, ikke lønne sig; hertil kommer og, at han for den forædlede Uld ikke allestider opnaaer dens virkelige Værd. Det vilde altsaa være et mægtigt Fremstød til en bedre Faareavls Udbredelse i Danmark, naar her fremstod en den ovenbeskrevne noget lignende Indretning, og at tilveiebringe en saadan, bliver, troer jeg, en uundgaaelig

Nødvendighed. Udførelsen heraf maatte maasse rigtigst staae i Forbindelse med mere direkte Bestræbelser for Kaareavlens Forædling i Almindelighed, og, hvorledes dette kan skee, og Forslag til Tværkættelsen skal blive Gjenstanden for en anden Afhandling.

Kawert.
Kammerjunker.
